

РОЗДІЛ 5. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ У СУЧАСНИХ УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

INSTRUMENTS OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT MANAGEMENT IN MODERN UNDERSTANDING CONDITIONS

УДК [339.9:332.1]:330.341

Антохов А.А.

д.е.н., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Антохова І.М.

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті розглянуто теоретичні підходи до визначення поняття регіону та його економічного розвитку. Досліджено зміст управління регіональним економічним розвитком. Проаналізовано основні інструменти управління регіональним розвитком та зроблено наголос на застосуванні новітніх інструментів у розрізі формування технологічно-сингулярного етапу розвитку економіки. Окреслено нормативно-правові регламентування процесів управління регіональним економічним розвитком в умовах невизначеності економічних процесів.

Ключові слова: регіон, модернізація, технологічно-сингулярний етап, економічний розвиток, управління економічним розвитком.

В статье рассмотрены теоретические подходы к определению понятия «регион» и его экономическому развитию. Исследовано содержание управления региональным экономическим развитием. Проанализированы основные инструменты управления региональным развитием и сделан упор на применении новейших инструментов в разрезе формирования технологично-сингулярного

этапа развития экономики. Определены нормативно-правовые регламентации процессов управления региональным экономическим развитием в условиях неопределенности экономических процессов.

Ключевые слова: регион, модернизация, технологично-сингулярный этап, экономическое развитие, управление экономическим развитием.

The article deals with theoretical approaches to the definition of the concept of the region and its economic development. The content of management of regional economic development is researched. The main tools of regional development management are analyzed, and the emphasis is placed on the use of the latest tools in the context of the formation of a technological and singular stage of economic development. The normative-legal regulation of processes of management of regional economic development in conditions of uncertainty of economic processes is outlined.

Key words: region, modernization, technological-singular stage, economic development, management of economic development.

Постановка проблеми. Нині в Україні реалізується план модернізації економіки для формування економічної системи, що відповідає вимогам сучасності: нівелювати сировинну орієнтацію, інтенсифікувати виробництво, освоїти інноваційні продукти, конкурентоспроможні на світовому ринку виробництва, створити нові робочі місця, значно збільшити частку наукомістких виробництв у структурі експорту, підвищити рівень економічної безпеки.

Зазначені умови вимагають підвищення ролі державних структур і активізації їх діяльності у визначенні цілей економічних реформ, формуванні механізму економічної політики в довгостроковій перспективі, включаючи принципи, засоби та інструменти [1, с. 87].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методологію дослідження та питання використання різноманітних економічних інструментів регіонального розвитку досліджували такі вчені, як: О. Алимов, І. Алексєєв, І. Булеєв, О. Вітковський, В. Гончаров, О. Гранберг, В. Гриньова, С. Єрохін, В. Захарченко, Е. Лібанова, І. Лукінов, Ю. Пашенко, Л. Чернюк, В. Чижова, А. Чухно та ін. Однак у період модернізації національної економіки, невизначеності економічних проце-

сів, підвищення ролі науково-технічного прогресу та необхідності впровадження інноваційних змін необхідно досліджувати сучасний інструментарій управління регіональним розвитком, який повинен базуватися на встановленні технологічно-сингулярного етапу розвитку економіки.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення сучасного інструментарію управління регіональним економічним розвитком у розрізі формування та становлення технологічно-сингулярного етапу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У понятті регіону і цілей його розвитку існують значні відмінності в періоди передмодернізаційного і сучасного розвитку. Необхідно відзначити, що поняття «економічна територія» країни не ототожнюється з адміністративно-політичною сферою, а в понятті «регіон» не укладаються лише межі адміністративних областей. Таким чином, у регіональних дослідженнях неможливо обмежуватися лише територією, адміністративно підпорядкованою владним структурам країни, у межах якої відбуваються флуктуації людей, товарів і грошей. У традиційному підході до територіального розміщення, представленою Н.Н. Некрасовим, М.Н. Колосов-

ським, В.С. Немчіновим [2, с. 135], увага акцентується на державних цілях, що повністю відповідає характерним рисам передмодернізаційного періоду. Е.Б. Алаев пропонує науковий підхід до взаємозв'язку території з простором: територія представлена у вигляді обмеженого земельного простору, нерозривно пов'язана з акваторією й аероторією, що в результаті утворює геоторію [3, с. 50-52].

В управлінському підході досліджується адміністративно-територіальний устрій, що являє собою розмежування державної території на територіальні одиниці різного рівня, що зумовлюють утворення місцевих органів державної влади й управління. Згідно з підходами домодернізаційної епохи, стан держави визначається балансом зв'язків між територією і центром. Єдність держави за значної автономії регіонів забезпечується збереженням субординації, а його міць як суб'єкт світової політики залежить від рівня ефективності забезпечення балансу між імперативними державними і регіональними інтересами, а також реакцією центру на внутрішні проблеми. Порушення встановленого балансу буде означати розпад, утрату території. Нині питання управління економічним розвитком належать до найважливіших завдань державної політики, яка реалізується в контексті глобалізаційних викликів, що актуалізує не тільки необхідність визначення принципів регіональної політики, а й вимагає чіткого структурування її форми й особливостей реалізації, формування системи управління регіональним економічним розвитком для зміцнення національної безпеки держави і модернізації економіки.

Умови модернізації диктують необхідність децентралізації в регіональному управлінні як провідної тенденції, що відбувається в регіонах України сьогодні. Необхідно відзначити, що процес упровадження регіональних органів управління в регіональну децентралізацію національних органів управління, що реалізовувався в 70-ті роки ХХ ст. в різних країнах Європи, був інспірований технократичним підходом. У сферу відповідальності регіональних адміністрацій як складової частини процесу управління входив переважно процес регіонального економічного і територіального планування, що зумовило централістський характер усієї діяльності під час розроблення та реалізації. У регіональній політиці 80-90-х років проявляється вторинне набуття «регіоналізму», яке визначається цілями різних регіональних і місцевих владних структур, що володіють автономністю в умовах національного та міжнародного масштабів [4, с. 73].

На думку Б.М. Штульберга, управління регіональним розвитком – це реалізація місцевої регіональної політики, що полягає у створенні інституційного та нормативно-правового базису, а також дій, що управляють залученням до зазначеного

процесу місцевих установ і залученням економічних інновацій субнаціонального рівня [5, с. 184].

Західноєвропейськими вченими проведена класифікація основних типів державного управління регіональним розвитком залежно від ставлення до процесів зазначеного розвитку:

– «стимулююча» – регіональна політика де використовуються наявні кошти, що сприяють прискоренню регіонального розвитку, а також підготовці його наступних фаз до прямого заохочення нових видів діяльності та новостворених економічних відносин за рахунок інфраструктурної підготовки території. Даний тип регіональної політики спрямований на досягнення якісно нового ефекту, залежно від характеристик конкретної стадії процесу управління регіональним розвитком підсилює або послаблює територіальні контрасти;

– «компенсуюча» – регіональна політика використовує звичний інструментарій для ослаблення негативних наслідків передусім соціального та екологічного характеру, властиві будь-якому етапу господарського розвитку. Як правило, компенсуюча політика реалізується у формі перерозподілу доходів для зменшення негативного впливу від нерівномірного характеру регіонального розвитку у вигляді підтримки відсталих і депресивних територій, які потребують дотацій, пільг і т. п.;

– «адаптивна» – регіональна політика, що являє собою симбіоз інструментів стимулюючої і компенсуючої політики, сприяє адаптації маневреніших компонентів системи управління до більш інертних, менш керованих. Прикладом може виступати концентрація будівництва у привабливих для населення місцях незалежно від їх типу – центрального або периферійного;

– «протидіюча» – регіональна політика, що носить негативний характер і проявляється внаслідок некомпетентності управлінського персоналу, здійснюється стримування об'єктивного процесу регіонального розвитку і, як правило, стимулювання неефективних процесів [6, с. 122].

Дослідження управління регіональним розвитком необхідно проводити в розрізі методологічного (що включає теорії, основні положення, методи і парадигми), організаційного (що включає інституційні складники регіональної політики) і практичного (заснованого на взаємодії методології і включає цілі, інструменти та стратегії) взаємопов'язаних між собою аспектів. На думку вітчизняних дослідників, у становленні ринкової моделі управління регіональним розвитком спостерігаються такі методологічні парадигми.

Перша парадигма невідкладної допомоги кризовим регіонам, що домінувала з кінця 20-х до кінця 40-х років, полягала в слабо структурованих емпіричних спробах центрального уряду полегшення становища окремих регіонів, що опинилися в складній ситуації економічної та соціальної

ної кризи. Відповідно до кейнсіанської ідеології, яка є базисом революційної для свого часу парадигми, необхідна наявність безпосередньої участі держави в економічних процесах (особливо для кризових регіонів), у соціальних засадах (шляхом пом'якшення наслідків високого рівня безробіття) і використання порівняно простих методів, орієнтованих на підтримку населення (за рахунок виплати соціальної допомоги, підтримки відтоку незайнятого населення з кризових регіонів).

Друга парадигма міжрегіонального перерозподілу економічного зростання реалізовувалася протягом періоду стабілізації економічного розвитку в 50-х – початку 70-х років протягом так званого в більшості європейських країн «золотого століття управління регіональним розвитком». В її основі переважали установки лівої політичної ідеології, орієнтованої на рівномірність регіонального розвитку, симбіоз методології теорії незбалансованого зростання і посткейнсіанських моделей, а також орієнтовані на бізнес-методи. Найбільш радикальною формою цієї парадигми є концепція полюсів зростання. Із середини 70-х років багатьма політиками, економістами та вченими-регіоналістами активізується критична позиція щодо традиційного управління регіональним розвитком, що було зумовлено вступом західної економіки у фазу кризового розвитку, принциповими змінами в механізмі територіальної організації господарства, що, своєю чергою, стало причиною переходу до парадигми реструктуризації регіонів, яка домінувала в західній економіці протягом 80-х років. Відмінними рисами цієї парадигми є впровадження неокласичних і технологічних теорій, економічна орієнтованість і максимальна реалізація внутрішнього потенціалу регіону, формування «інноваційної» інфраструктури, підвищення рівня кваліфікації персоналу організацій, сприяння малому та середньому бізнесу. Початок 90-х років ознаменувався формуванням парадигми ринкової моделі управління регіональним розвитком, що реалізує регіональний саморозвиток, орієнтований на максимальну економічну зацікавленість територій, децентралізацію відповідальності за розвиток регіонів, взаємно координує діяльність центральних і місцевих органів, акцент на людський капітал і т. п. [7, с. 17-19].

Однак нині неможливо говорити про формування принципово нової парадигми або модифікування попередньої. Більшістю розвинених країн, схильних до впливу глобалізації та регіоналізації, відзначаються ознаки зниження геополітичного впливу держав одночасно з інтенсифікацією зближення країн на регіональному рівні, що являє собою найбільш продуктивну форму солідарності етнокультурних спільнот. Базисом для теоретичних аспектів соціально-економічного розвитку в західних країнах з'явилася модель New

Public Management, основними завданнями якої були: підвищити ефективність та якість інститутів державного управління; розробити та впровадити показники якості і стандартів; реформувати кадрову політику для досягнення однаковості у сфері найму персоналу в державному і приватному секторах. Однак зазначена модель не відповідала принципам демократичного врядування, що зумовило перехід до моделі «Неовеберіанської держави», основними рисами якої є: вирішення державних проблем глобалізації; технологічні зміни; вирішення проблем демографічного й екологічного характеру; визнання необхідності існування інститутів представницької демократії; необхідність адміністративного втручання в регулювання взаємовідносин між державою і громадянами (рівність перед законом, правова безпека, спеціальна правова оцінка державних дій); виразний статус, культура, повноваження та умови діяльності державних службовців [8].

Особливостями реалізації регіональної економічної політики є використання координуючих коштів макро- і мікрополітики. Регіональні стратегії, розроблені державними інститутами відповідно до домінуючої парадигми, формують зворотний вплив на процес розвитку методологічного та організаційного аспектів управління регіональним розвитком. До особливостей управління регіональним розвитком належить неодмінне дотримання центральним урядом спільних національних цілей розвитку країни з обов'язковою оцінкою її економічного стану, що в період економічної кризи зумовлює перетворення економічних цілей у фазу позитивного економічного зростання. Умови модернізації економіки вимагають дотримання рівноваги в соціальному та економічному складниках регіонального розвитку. Експертами в управлінні регіональним розвитком виділяються два типи зазначеного процесу, що протікають під впливом зовнішніх імпульсів: екзогенний розвиток в умовах сильного втручання державних органів влади (значні державні інвестиції: субсидії, кредити і т. п.); ендегенний розвиток в умовах слабого державного втручання (податкові пільги, усунення адміністративного контролю, скорочення питомої ваги державної власності в регіоні і т. п.); метою державного втручання є провокування кумулятивного процесу за рахунок надання імпульсу внутрішнім чинникам розвитку, через практично неможливість спонтанного ендегенного регіонального розвитку.

Державне управління регіональними економіками здійснюється на основі прямого і непрямого методів регулювання. До прямого регулювання належить не тільки інвестування (субсидування), а й реалізація певних видів діяльності за участю держави (державно-приватне або приватно-державне партнерство), тобто адміністративно-планове регулювання в умовах поставленої мети

і розроблених заходів з її досягнення. Непрямим регулюванням називається формування сприятливих умов для підприємництва за відсутності жорсткого нав'язування мети і засобів її досягнення через взаємозалежність зазначеного взаємозв'язку від узгодженості дій із боку як державних структур, так і підприємництва [9]. Наприклад, держава за допомогою системи податкових пільг, послуг із боку інфраструктурних об'єктів сприяє зниженню рівня підприємницьких витрат, підвищенню конкурентоспроможності виробленої підприємцем продукції, однак рішення про прийняття наданих умов залежить від підприємця, який може використовувати надані йому привілеї, що в результаті наблизить досягнення поставленої мети. Як регулятор економічного розвитку реалізація сприятливих або несприятливих умов для суб'єктів господарювання, політика держави у взаємозв'язку з законами ринкової економіки зумовлюється необхідністю дослідження і свідомого застосування домінуючих у світовій практиці форм, методів та інструментів реалізації, актуалізується в умовах модернізації економіки, коли відбувається перехід традиційного управління регіональним розвитком у стадію регулювання регіонального розвитку. Державним регулюванням регіонального розвитку як головним засобом реалізації регіональної політики за рахунок виконання своїх повноважень і функціонування в умовах законодавчих норм і прийняття законодавчих та інших нормативних актів устанавлюється рівень територіальної децентралізації, що відноситься до всіх сфер суспільного господарства, а також уводиться інструментарій її реалізації з урахуванням забезпечення цілісності держави і самостійності, що відображає суть державного регулювання розвитку регіонів. Однак до функцій держави належить не тільки управління регіонами, а й здійснення регулюючих впливів та визначення загальних умов їх суверенної діяльності, узгодження пропорцій державного і регіонального управління, загальнонаціональні пріоритети розвитку територій [10, с. 88].

Отже, у період модернізації економіки розроблення і реалізація державного регулювання розвитку регіонів вимагає встановлення балансу між динамічними змінами в галузях економіки та формування значної стійкості з довгостроково орієнтованим базисом формування ефективної системи зазначеного регулювання. Побудова даної системи вимагає орієнтації на такі принципові позиції:

1. Ефективність регулювання або управління регіональним розвитком забезпечується і підкріплюється значним підвищенням за рахунок наявності взаємозв'язку з єдиною державною регіональною політикою, а також в умовах сингулярного розвитку.

2. Розроблення і реалізація селективної підтримки державного регулювання регіонального розвитку, що вимагає якнайшвидшого подолання наявних недоліків, які полягають у відсутності прозорості в законодавчих процедурах участі регіонів у процесі регулювання і підтримки; недосконалості нормативно-методичного інструментарію, що сприяє необ'єктивній оцінці регіональної потреби в державній підтримці; відсутності системи контролю надходжень у регіони прямої і непрямой підтримки і т. п.

3. До найважливіших принципів формування модернізованої системи державного регулювання регіонального розвитку можна віднести прозорість і доступність державної фінансової допомоги, а також можливість конструктивної участі адміністративно-територіальних утворень; усебічну оцінку регіонального соціально-економічного і ресурсного потенціалу і засноване на ній об'єктивно прийняте рішення про фінансову підтримку; виявлення пріоритетних напрямів регіональної політики й обґрунтування у зв'язку із цим частки коштів державної підтримки. Однак у процесі ринкової трансформації та в умовах державного регулювання відбуваються принципові зміни в системі економічного розвитку за рахунок лібералізації економічних відносин, діяльності ефективних власників (у тому числі й власників людського капіталу), підприємницьких структур, конкуренції і конкурентоспроможності, інновацій та науково-технічного прогресу, зростання продуктивності праці, ефективності та інтенсифікації виробництва, децентралізації системи управління тощо. Саме такі чинники ринкових трансформацій повинні стати новими джерелами економічного розвитку.

Однак необхідно констатувати, що у зв'язку із суперечливістю і непослідовністю економічної політики держави серйозними помилками, допущеними в ході проведення даної політики, незавершеностю процесу ринкової модернізації нині є відсутність ефективного механізму економічного розвитку, що посилює ситуації локальних криз і знижує рівень економічної безпеки. Регіональна політика, що здійснюється, повинна вирішувати завдання економічного розвитку, метою якої є стимулювання господарської діяльності та оптимальне використання ресурсів, а також зменшення енергозалежності країни. Характерною рисою періоду модернізації є формування та реалізація довгострокових проектів, пов'язаних із радикальною реновацією не тільки виробничих потужностей, а й громадської економічної структури. Крім того, сприяння економічному розвитку всієї або більшої частини території країни сприяє прискоренню змін у господарській структурі. Економічний розвиток являє собою безперервний процес динамічної трансформації матеріального виробничого базису, а також сукупності відносин між економічними суб'єктами.

Технологічно-сингулярна ознака	Глобальна правова визначеність	Національна правова визначеність	Регіональна правова визначеність
Структурні трансформації в економіці Створення нових технологічних ринків	Регламентування меж економічної діяльності та відповідальності за наслідки використання нових продуктів і послуг	Обґрунтування ефективності моделі розвитку економіки, базованої на використанні і продукуванні роботизованих технологій	Визначення стратегічних пріоритетів розвитку знаннємістких сфер економіки та ресурсного забезпечення їх досягнення
Нові умови конкуренції – виробничої, на ринку праці	Визначення ціннісних засад взаємодії людини і роботів Протидія проявам недобросовісної конкуренції з практикою хакерства	Регламентування конкурентного середовища взаємодії людини і роботів, сфер їх використання	Ситуативні вдосконалення форм взаємодії людини і роботів, використання таких механізмів у соціумі та економіці
Здешевлення технологій	Регламентування права на доступ до новітніх технологій (технологічна рівність у суспільстві, техносоціум)	Регламентування доступності до технологій через внутрішні виробничі можливості чи імпорتنі операції	Протидія технологічному виключенню (територій, сфер, окремих соціальних груп)
Заміна людської праці роботизованими технологіями	Регламентування домінування права людини на працю і самореалізацію незважаючи на порівнювану ефективність до діяльності роботів	Регламентування меж заміни людської праці, форм суміщення роботизованими технологіями	Визначення пріоритетних сфер заміни, суміщення людської праці роботизованими технологіями

Рис. 1. Нормативно-правові регламентування процесів управління регіональним економічним розвитком

Якщо владними інститутами нині не розпочнеться ефективна діяльність щодо кардинального реформування підходів до стратегічного розвитку економіки, нова революційна хвиля може вибухнути із ще більшою силою. Необхідно посилювати «еволюційний метод» розвитку, залучаючи весь комплекс регулюючих механізмів, базовими серед яких є адміністративно-правові.

Адміністративно-правові механізми регулювання регіональної економіки передбачають прийняття нормативно-правових документів, які регламентують концепції, стратегії, стандарти, процедури економічної діяльності в регіонах, можливості самих регіонів самостійно розвивати свою економіку та суміжні сфери [11, с. 38].

Варто окреслити специфіку нормативно-правових регламентувань процесів управління регіональним економічним розвитком. При цьому зроблено акцент на вимір таких регламентувань: глобальний (норми міжнародного права), національний (концептуальні засади) чи регіональний (прикладні аспекти).

Висновки з проведеного дослідження. Отже, модель розвитку та управління регіональною економікою за інноваційним сценарієм вимагає не лише нормативно-правового осучаснення діючих положень міжнародного і національного права. Актуальним є розроблення принципово нових законодавчих норм, які окресляють наслідки поширення технологічно-сингулярних ознак та визначають пріоритети їх підтримки на різних рівнях економічних систем. Більшої зна-

чимості набуває правова визначеність регіонального рівня. Регіони в нинішньому періоді постають активними суб'єктами інноваційного розвитку, особливо сформовані територіальні громади, що отримали певну автономію. Тому з погляду перспективності інноваційного переходу регіональні стратегічні цілі повинні переорієнтуватися на новітні технологічні виклики з відходом від наздоганяючих підходів, однак із мобілізацією ресурсних можливостей інноваційного прориву. Основою реалізації регіональних стратегічних цілей мають бути конкретні прогностичні розрахунки, які розкривають пріоритети стимулювання з можливістю концентрації обмеженого ресурсу у сферах найвищого зростання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Antohov A.A., Antohova I.M The theory of technological singularity modern: its main principles and grounds. Scientific letters of academic society of Michal Baludansky. 2017. Volume 5. № 1/2017. P. 85-90.
2. Юрина В.С. Устойчивое региональное развитие как фактор стабильного развития государства: на примере Самарской области. Школа университетской науки: парадигма развития. 2010. № 1/2. С. 134-138.
3. Алаев Э.Б. Социально-экономическая география: понятийно-терминологический словарь. М.: Мысль, 1983. С. 50-52.
4. Маліков В.В. Визначення напрямів державного регулювання економіки. Держава та регіони. Серія «Державне управління». 2011. № 1. С. 72-76.

5. Штульберг Б.М. Регулирование территориального развития в условиях рыночной экономики; 3-е изд., доп. М.: Наука, 2008. С. 184.

6. Дунаев І.В. Ціннісні цілі модернізації регіональної економіки крізь призму принципу «розумної спеціалізації». Аналітика і влада. К.: НАДУ, 2014. № 9. 240 с.

7. Ватченко О.Б., Андрейченко О.А. Стратегічне планування розвитку регіонів України. Економічний простір. 2016. № 113. С. 15-26.

8. Strategic Plan of Vlora Region The Zero Emissions Territory. UNDP ART Gold 2 Albania Programme. Vlora, June 2011. 150 p.

9. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку: практич. посіб. Швейцар.-укр. проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К.: Софія-А, 2012. 88 с.

10. Варцаба В.І. Управління регіональним розвитком: теорія і практика гармонізації цілей та інтересів влади, науки, бізнесу: монографія. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2015. 486 с.

11. Антохов А.А. Концептуальні проблеми та цілі іноваційно-технологічного розвитку економіки регіонів. Економіка і фінанси. 2017. № 7. С. 33-41.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

THEORETICAL PRINCIPLES IDENTIFYING FACTORS INFLUENCING THE DEVELOPMENT OF THE DEVELOPMENT OF REGIONAL EDUCATIONAL MARKET

Розвиток регіональних ринків освітніх послуг як пріоритетний напрям регіональної політики сприяє підвищенню соціально-економічного рівня розвитку регіонів та відновленню економічного зростання в Україні. У зв'язку з цим виділення факторів, що впливають на розвиток регіональних освітніх послуг в контексті формування державної та регіональної стратегії розвитку освіти, має науково-практичне значення. Метою статті є наукове обґрунтування факторів, що впливають на розвиток регіональних ринків освітніх послуг в Україні в контексті розробки стратегічних напрямів їхнього розвитку. Визначено зовнішні та внутрішні фактори впливу на регіональні ринки освітніх послуг. Здійснено класифікацію факторів впливу на регіональні ринки освітніх послуг на основі системного вивчення можливих факторних детермінацій з їх базовим розподілом на рівні.

Ключові слова: освітня послуга, регіональний ринок освітніх послуг, фактор, європейська інтеграція, стратегія розвитку.

Развитие региональных рынков образовательных услуг как приоритетное направление региональной политики способствует повышению социально-экономического уровня развития регионов и восстановлению экономического роста в Украине. В связи с этим выделение факторов, влияющих на развитие региональных образовательных услуг в контексте формирования государственной и региональной стратегии развития образования, имеет научно-практическое значение. Целью статьи является научное обоснование факторов, влияющих на развитие региональных рынков образовательных услуг в Украине в контексте разработки стратегических направлений их развития. Определены внешние и внутренние факторы влияния на региональные рынки образовательных услуг на основе системного изучения возможных факторных детерминаций с их базовым распределением на уровне.

Ключевые слова: образовательная услуга, региональный рынок образовательных услуг, фактор, европейская интеграция, стратегия развития.

The development of regional markets of educational services is a priority direction of regional policy and promotes the improvement of the social and economic level of regional development and the restoration of economic growth in Ukraine. In this regard, the identification of the factors influencing the development of regional educational services in the context of the formation of a state and regional strategy of the development of education has a scientific and practical significance. The purpose of the article is to provide scientific substantiation of the factors influencing the development of regional markets of educational services in Ukraine. The external and internal factors and the classification of factors influencing the regional markets of educational services have been determined.

Key words: educational service, regional market of educational services, factor, European integration, development strategy.

УДК 332.1:37.014.54

Долиняк Ю.О.

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Постановка проблеми. Реформування освітньої сфери, розробка та запровадження стратегічних напрямів активізації розвитку регіональних ринків освітніх послуг є надзвичайно актуальними в умовах інтеграційних процесів в Україні. Розвиток регіональних ринків освіт-

ніх послуг як пріоритетний напрям регіональної політики сприяє підвищенню соціально-економічного рівня розвитку регіонів та відновленню економічного зростання в Україні. У зв'язку з цим виділення факторів, що впливають на розвиток регіональних ринків освітніх послуг в регі-